

Kortelė:

955284_RegNr_I-2900-289/2014

<http://www.infolex.lt/tp/955284>

2014 m. gruodžio 15 d.

Šiauliai

(S)

Šiaulių apygardos administracinio teismo teisėjas Virginijus Stankevičius,
sekretoriaujant Jolantai Miežienei,

nedalyvaujant pareiškėjui V. M. (V. M.),

nedalyvaujant atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovui,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo pareiškėjo V. M. skundą dėl neturtinės žalos atlyginimo iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus.

Teismas, išnagrinėjęs bylą,

n u s t a t ė :

Šiaulių apygardos administraciniame teisme 2014 m. rugsėjo 26 d. buvo gautas pareiškėjo V. M. skundas (2–3 b.l.), kuriuo prašoma iš Lietuvos valstybės priteisti 30000 Lt neturtinės žalos atlyginimą.

Pareiškėjas V. M. į teismo posėdį neatvyko, apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką pranešta tinkamai, teismo šaukimu (35 b.l.). Savo skunde pareiškėjas prašė bylą nagrinėti jam nedalyvaujant (3 b.l.).

Pareiškėjas skunde nurodė, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje jis buvo laikomas nuo 2012 m. gegužės 6 d. iki 2013 m. sausio 27 d. Pareiškėjas pažymėjo, kad izoliatoriuje jam teko gyventi antisanitarinėmis sąlygomis. Asmens gyvenamosios patalpos kvadratūra, tenkanti vienam asmeniui, buvo labai maža. Kameroje šalta, drėgna, tamsu, prastas apšvietimas. Kameroje nėra ventiliacijos sistemos. Pareiškėjas buvo laikomas toje pačioje kameroje kartu su rūkančiais asmenimis. Dėl to patyrė neturtinę 30000 litų neturtinę žalą. Pareiškėjas prašo priteisti 30000 Lt iš valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus (2–3b.l.).

Atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovas į posėdį neatvyko, apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką pranešta tinkamai, teismo šaukimu (36 b.l.).

Atsakovo Lietuvos valstybės atstovo Šiaulių tardymo izoliatoriaus atsiliepime (9–15 b.l.) nurodoma, kad su skundu nesutinka.

Dėl pareiškėjo laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygų nurodė, kad Lietuvos higienos norma HN 76:1999, nustačiusi, kad kameroje tipo patalpoje ploto vienam žmogui norma – ne mažiau kaip 5

kv.m (6.15 p.), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr.V-241 (įsigaliojo nuo 2010 m. balandžio 11 d.) buvo pripažinta netekusia galios. Minėtu įsakymu buvo patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, kuri nustato tik laisvės atėmimo vietų įrengimo reikalavimus. Lietuvos higienos normai HN 76:1999 netekus galios ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriuje norma buvo nustatyta Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ (įsigaliojo nuo 2010 m. gegužės 14 d.). Įsakymo Nr. V-124 1.3 punktą nustatė, kad iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr.1248, numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m. Pažymėjo, kad teisinis reglamentavimas nenustato tam tikrų baldų ar įrenginių užimamo ploto įtakos skaičiuojant kameros plotą, todėl galima preziumuoti, kad skaičiuojant vienam asmeniui tenkanti kameros plotą visas kameros plotas dalijamas iš kameroje laikomų asmenų skaičiaus. Pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių pirmą kartą etapuotas 2012-05-09 ir įstaigoje periodiškai laikytas iki 2013-01-25. Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo laikomas kameroje Nr. 46, 22, 57, 20, 102, 67, kuriose jam tekdavo nuo 1,87 m² iki 6,11 m² gyvenamasis plotas, o tai leidžia daryti išvadą, jog tik tam tikrais atvejais pareiškėjui galimai teko mažesnis kalinimo kameros plotas nei nustatyta norma, o periodiškai ji net buvo viršijama.

Atsakovas atkreipė dėmesį į asmenų laikymo kardomojo kalinimo įstaigose specifiką: toje pačioje kameroje laikomų asmenų skaičius per tą pačią parą nėra pastovus (dalis kviečiama pas ikiteisminio tyrimo pareigūnus, etapuojama į teismus, areštines, pataisos namus ir atitinkamą laiką nebūna kameroje). Kaip pažymėjo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. liepos 9 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A-146-1527/2012, ši aplinkybė (kintantis asmenų skaičius kameroje) turi įtakos vienam asmeniui tenkančios ploto normos kameroje kaitai, nes daliai asmenų išvykus likusiems kameroje asmenims tenka daugiau kameros bendrojo ploto. Todėl net mažiausio ploto kameroje, keičiantis kalinčių asmenų skaičiui per parą, plotas, tenkantis vienam asmeniui, kinta nuo mažesnio už nustatytą iki viršijančio normą.

Nurodė, kad pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje per laikotarpį, kuriam netaikoma ieškinio senatis, buvo laikomas 233 dienas. Pasivaikščiojimo laiku (1 val. per dieną), medicininių apžiūrų metu, prausimosi pirtyje metu asmenys nebūna gyvenamojoje kameroje. Pareiškėjo pretenzijos atsakovui už šį laikotarpį laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Atsakovas pabrėžė, kad įstaiga veikia 1911 m. pastatytame pastate, yra nuolat perpildyta. Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija dėl objektyvių priežasčių ne visuomet turi galimybę užtikrinti vienam asmeniui 3,6 kv.m ploto, bet tokia situacija nėra pastovi ir priklauso ne nuo institucijos kompetencijai priklausančių veiksmų atlikimo ar neatlikimo, įstaiga negali daryti įtakos suimtųjų (nuteistųjų) skaičiui ir nėra atsakinga už nustatyto kalinamųjų asmenų skaičiaus reikalavimo viršijimą, o jų nepriimti neturi teisinio pagrindo. Kai kurios kameros gali būti perpildytos ir vienam asmeniui tenkantis gyvenamosios patalpos plotas ne visada siekia teisės aktuose nustatytą ribą. Esant tokiai situacijai, tardymo izoliatoriaus administracija stengiasi, kad suimtieji ir nuteistieji, kurių laikymo sąlygos ne visiškai atitinka nustatytus reikalavimus, tokiomis sąlygomis būtų laikomi kuo trumpesnę laiką, t. y. atsiradus galimybei perkelti į laisvesnes kameras.

Dėl kamerų įrengimo atitikimo higienos normų reikalavimams nurodė, kad pareiškėjo kalinimo Šiaulių tardymo izoliatoriuje metu jo laikymo kameroje nebuvo atlikta sąlygų atitikimo higienos reikalavimams patikrinimas. Pabrėžė, kad Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. V-176 patvirtintų Tardymo

izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių 13 punkte nustatyta, kad gyvenimo ir buities sąlygos kameroje turi atitikti Lietuvos Respublikos higienos normas. Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių 2 punktą nustato: taisyklės taikomos naujai statomiems, rekonstruojamiems ar kapitaliai remontuojamiems tardymo izoliatoriams. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 2 punktą įtvirtina analogiško pobūdžio nuostatą: veikiančioms laisvės atėmimo vietoms taikomi tik tie šios higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas ir įrengtas iki Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymo „Dėl tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ įsigaliojimo, todėl nagrinėjamu atveju, analizuojant pareiškėjo laikymo įstaigoje sąlygas, taikytinos tik tos taisyklių nuostatos ir tie higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsakovas pabrėžia, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai susiję su pareiškėjo argumentais dėl ventiliacijos nebuvimo sanitariniame mazge, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Pagal higienos normos 24 punktą, gyvenamosios patalpos turi būti vėdinamos per langus, išskyrus patalpas, kuriose veikia mechaninė patalpų vėdinimo ar kondicionavimo sistema. Šiaulių tardymo izoliatoriaus gyvenamosios kameros yra vėdinamos natūraliu būdu (per langus bei duris). Mikroklimato parametrai kameroje priklauso nuo kameros įrengimo, jose esančių asmenų skaičiaus ir kitų aplinkybių (tokių, kaip lauko temperatūra, asmenų judėjimas į kameras ir iš jos ir kt.). Kadangi Šiaulių tardymo izoliatoriuje dėl pastato statuso negali būti atliekami rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbai, higienos normos HN 76:2010 reikalavimai, susiję su šiais darbais netaikytini ir įstaiga negali būti pripažįstama atsakinga dėl nustatytų šių reikalavimų pažeidimų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsakovas pabrėžia, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai susiję su pareiškėjo argumentais dėl ventiliacijos nebuvimo sanitariniame mazge, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais.

Atsakovas pažymėjo, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus pastatas įtrauktas į LR nekilnojamųjų vertybių sąrašą, todėl kai kurių nuolat nustatytų trūkumų pašalinti neįmanoma (t. y. kadangi nėra galimybės padidinti langų angas, nėra galimybės įrengti papildomą ventiliacijos sistemą ir padidinti oro judėjimo greitį). *Apgyvendinti asmenys, kurie reguliariai vėdina, prižiūri ir tvarko savo kameras, neturi problemų dėl vėdinimo.*

Šiaulių tardymo izoliatoriaus režiminio korpuso gyvenamosios kameros įrengtos vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ ir Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių, patvirtintų Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu „Dėl Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ Nr. V-176, reikalavimais.

Pareiškėjo, kad pretenzijos atsakovui už šį laikotarpį laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Dėl laikymo kartu su rūkančiais asmenimis nurodė, kad Tabako kontrolės įstatymo 3 straipsnis nustato, kad vienas iš valstybės tabako kontrolės politikos principų yra ginti žmogaus teises į aplinką be tabako dūmų, o 19 straipsnio 1 dalies 3 punktą numato, kad Lietuvos Respublikoje rūkyti (vartoti tabako gaminius) draudžiama bendrose gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, kuriose nerūkantieji gali būti priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru. Sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. V-241 patvirtintos higienos normos Nr. HN76-2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 6 punkte nustatyta, kad laisvės

atėmimo vietose laikomiems asmenims turi būti sudaroma saugi sveikatai gyvenamoji aplinka. Laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims draudžiama rūkyti laisvės atėmimo vietų gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, jeigu nerūkantieji būtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru (14 p.). Iki šios higienos normos įsigaliojimo draudimai, susiję su rūkymu laisvės atėmimo vietose, teisės aktuose, reglamentuojančiuose sveikatos saugos reikalavimus laisvės atėmimo vietose, įtvirtinti nebuvo.

Nurodė, kad nei Bausmių vykdymo kodekso, nei Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatos, reglamentuojančios suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimą, nereglamentuoja, kad nerūkantys asmenys turi būti izoliuoti laikomi nuo rūkančių asmenų. Įstaigoje nėra priimta teisės aktų, susijusių su Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punkto įgyvendinimu. Nuo 2010 metų Šiaulių tardymo izoliatoriuje, įgyvendinant Tabako kontrolės įstatymo ir higienos normos HN76-2010 nuostatas, taikoma praktika, kuomet pirmą kartą į įstaigą atvykę asmenys jų raštišku pareiškimu yra paskiriami į dviejų tipų kameras – rūkančiųjų ir nerūkantiųjų. Šiaulių tardymo izoliatoriaus atsakingi pareigūnai išsiaiškina naujai į tardymo izoliatorių atvykusio asmens žalingus įpročius (asmuo raštu nurodo, jei pageidauja būti paskirtas į rūkančiųjų kamerą) ir vadovaudamiesi gauta informacija sprendžia suimtojo (nuteistojo) paskyrimo į gyvenamąją vietą klausimą. 2012-05-09 buvo gautas V. M. prašymas Nr. 72/04-2815, kad jis būtų paskirtas į kameras, kuriose yra laikomi rūkantys asmenys, kadangi jis pats yra rūkantis. Pakitus suimtojo (nuteistojo) įpročiams, jis rašytiniu prašymu administracijai perkeliamas į rūkančiųjų/nerūkantiųjų gyvenamąją patalpą. Jokių prašymų ar skundų dėl laikymo tarp rūkančių asmenų pareiškėjas, vėlesniais laikotarpiais periodiškai atvykdamas į Šiaulių tardymo izoliatorių, įstaigai nėra pateikęs, o skundą teismui pateikė tik 2014 m. rugsėjo mėnesį, be to, pats nenurodo galimai esąs nerūkantis ir šios aplinkybės niekaip nepagrindžia, o skundžiasi abstrakčiai – dėl tariamo rūkančiųjų ir nerūkantiųjų asmenų laikymo toje pačioje kameroje fakto. Atsakovas pažymi, kad pareiškėjas nenurodo, jog būtų buvusios pažeistos jo teisės nebūti verčiamam kvėpuoti tabako dūmais.

Pažymėjo, kad įstaiga teisės aktų reikalavimų ir pareiškėjo teisių nepažeidė, nes pareiškėjas buvo laikomas įstaigoje nesant jokių pareiškėjo pretenzijų dėl galiojančių Tabako kontrolės įstatymo nuostatų įgyvendinimo. Įstaiga negali būti laikoma atsakinga, jei laikomi asmenys sąmoningai nuslepia, manipuliuoja ar teikia melagingą informaciją apie savo žalingus įpročius ir dėl to yra laikomi rūkančiųjų/nerūkantiųjų gyvenamosiose patalpose. Be to, atsakovas atkreipia dėmesį į teismų praktiką, anot kurios, tuo atveju, kai pareiškėjas į administraciją su prašymu ar skundu dėl to, kad kameroje rūkoma, raštu nesikreipė, nėra jokio pagrindo spręsti, jog laisvės atėmimo vietos administracija nesiėmė reikiamų veiksmų, kad būtų užtikrintas draudimas rūkyti gyvenamosiose ar kitose bendro naudojimo patalpose, dėl ko, laikydama pareiškėją kartu su šiose patalpose rūkančiais nuteistaisiais, būtų pažeidusi teisės aktų reikalavimus (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-442-1251/2013). Tokia teismų pozicija minėto teisinio reglamentavimo atžvilgiu taip pat rodo, jog gintinos galimai pažeistos nerūkantiųjų teisės, o ne rūkančiųjų pretenzijos. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose įtvirtintas nerūkantiųjų teisių į sveiką aplinką užtikrinimas, o ne rūkančiųjų interesai, pareiškėjo abstraktūs ir neįrodyti argumentai dėl rūkančiųjų laikymo su nerūkantiisiais nelaikytini neturtinę žalą galėjusiomis sukelti aplinkybėmis. Pareiškėjo saugomos įstatymų teisės ir teisėti lūkesčiai, susiję su rūkymu, nebuvo pažeisti, todėl atsakovo veikimas nelaikytinas turinčiu neteisėtumo požymių.

Dėl neturtinės žalos pagrįstumo nurodė, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas pasisakė, kad tam tikra kančia ar pažeminimas – tai dažnai būdingi ar neišvengiami bausmės formos ar laisvės atėmimo priemonių elementai. Valstybė privalo užtikrinti, kad asmens įkalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai įkalinimui būdingą kentėjimo laipsnį. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2007 m. lapkričio 5 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-17-1001/2007 nurodė, kad siekiant neturtinės žalos atlyginimo, būtina nustatyti, jog tas asmuo, kuris kreipėsi teisminės gynybos, tikrai patyrė fizinį skausmą, dvasiškai išgyveno, realiai patyrė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos

pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusi vienu arba keletu iš išvardintų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė. Pareiškėjo dėstomos neturtinės žalos atsiradimą sąlygoti galinčios aplinkybės neįrodo realaus neturtinės žalos egzistavimo fakto.

Pažymėjo, kad deliktinė atsakomybė yra viena iš civilinės atsakomybės rūšių, todėl jai atsirasti yra būtina nustatyti bendrosios civilinės atsakomybės sąlygų visumą, nurodytą Civilinio kodekso 6.246–6.249 straipsniuose. Civilinio kodekso 6.271 straipsnyje numatyta viešoji atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Vadinasi, reikalavimas dėl žalos atlyginimo (tiek turtinės, tiek neturtinės) privalo būti tenkinamas tik nustačius visumą viešosios atsakomybės sąlygų: pareiškėjo nurodytos valdžios institucijos neteisėtus veiksmus ar neveikimą, žalos pareiškėjui padarymo faktą ir priežastinį ryšį tarp valdžios institucijos neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir atsiradusios žalos. Nenustačius bent vienos iš nurodytų trijų viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei pagal Civilinio kodekso 6.271 straipsnį nekyla prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. lapkričio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-525-1355/2010). Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.250 straipsnio 1 dalis apibrėžia, kad neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.250 straipsnio taikymo teisminėje praktikoje buvo ne kartą išaiškinta, kad neturtine žala pripažintinas ne bet koks valdžios institucijų neteisėtais veiksmais (neveikimu) asmeniui, kuris kreipėsi teisminės gynybos, padarytas neigiamas poveikis; kad neturtinė žala gali būti konstatuojama tik tada, kai nustatoma, kad poveikis buvo pakankamai intensyvus, o ne mažareikšmis ir smulkmeniškasis, kai nustatoma, kad asmuo tikrai patyrė dvasinius išgyvenimus, realiai pajautė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusi vienu arba keletu iš išvardytų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė. Asmens patirtų dvasinių ir fizinių kančių (Civilinio kodekso 6.250 str. prasme), jei jos realiai patiriamos, poveikis asmens fizinei ir psichinei sveikatai yra skaudžiausias ir labiausiai juntamas tuo laiku, kai asmenį veikia šias kančias sukeltantys neteisėti aktai (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 str. prasme). Atsakovas pažymi, jog pareiškėjas į įstaigos direktorių su jokiais skundais jo kalinimo laikotarpiu nesikreipė.

Nurodė, kad pareiškėjas savo skundą grindžia abstrakčiais argumentais, reiškia bendro pobūdžio nusiskundimus, nebūtinai sąlygotus laikymo sąlygų, ir jų nepagrindžia jokiais įrodymais. Turtinė žala turi būti tikra, konkreti, įrodyta ir kiekybiškai įvertinta, pareiga įrodyti, kad tam tikra žala patirta, tenka pareiškėjui, pareiškėjas taip pat privalo pagrįsti ir įrodyti priežastinį ryšį tarp jo nurodomos žalos ir neteisėtų veiksmų (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-669/2011). Pareiškėjas nepateikia jokių duomenų, kurie leistų konstatuoti patirtą neturtinę žalą, kurią būtų galima susieti su asmens laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygomis. Tai leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjo teiginiai apie patirtą neturtinę žalą yra nepagrįsti. Minėta, kad nenustačius bent vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei neatsiranda prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą Civilinio kodekso 6.271 str. pagrindu.

Pabrėžė, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006-08-19 nutarime išaiškinta, kad materialinė (piniginė) kompensacija už moralinę žalą turi būti skiriama vadovaujantis visiško (adekvataus) atlyginimo principu, nes jos paskirtis – sudaryti materialias prielaidas iš naujo sukurti tai, ko negalima sugrąžinti, kuo teisingiau atlyginti tai, ko asmeniui neretai apskritai jokie pinigai ir joks materialus turtas negali atstoti. Be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalos, padarytos neteisėtais valstybės institucijų, pareigūnų veiksmais, atlyginimą atsiranda *tik tada*, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir kad žala asmeniui atsirado *būtent dėl tų* valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų. Atsižvelgiant į teismų praktikoje pabrėžiamus neturtinės žalos instituto taikymo aspektus, siekiant nustatyti pareiškėjo reikalavimo atlyginti neturtinę žalą pagrįstumą, turi būti atsižvelgiama į konkrečias kalinimo sąlygas, turi būti įvertinti įrodymai, pagrindžiantys pareiškėjo

patirtą neturtinę žalą, o ne prielaidos apie galimą teisių pažeidimą. Nustatant atlygintinos neturtinės žalos dydį, turi būti taikomi kriterijai, nurodyti Civilinio kodekso 6.250 straipsnio 2 dalyje, iš jų ir sąžiningumo, teisingumo bei protingumo principai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartys administracinėse bylose Nr. A756-122/2010, A438-121/2009, A502-734/2009).

Sprendžiant institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo klausimą kiekvienu konkrečiu atveju yra būtina nustatyti, kokios institucijos veiklą reglamentuojančios teisės normos buvo pažeistos ir kaip šie pažeidimai pasireiškė, t. y. neigiama tokios veikos pasekmė savaime negali būti laikoma pakankamu pagrindu konstatuoti šios veikos neteisėtumą (2007 m. spalio 23 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A11- 944/2007). Pareiškėjas turi įrodyti žalos faktą ir priežastinį ryšį tarp žalos ir institucijos veiksmų. Įstatymas numato, kad valdžios veikimas ar neveikimas turi tiesiogiai daryti įtaką asmenų teisėms, laisvėms ar interesams. Pareiškėjas neįrodė, kad jam buvo padaryta neturtinė žala, nes Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija veikė taip, kaip privalo elgtis teisės aktų nustatyta tvarka, nepateikta jokių pagrindžiančių pareigūnų kaltę dokumentų, nenustatytas tiesioginis priežastinis ryšys tarp pareigūnų veiksmų ir pareiškėjo nurodomos neturtinės žalos. Tai, kad pareiškėjas patyrė stresą ir nepatogumus, kai buvo patalpintas į Šiaulių tardymo izoliatoriaus kameras, yra natūralu, nes kiekvienam sulaikytam asmeniui tai daugiau ar mažiau sukelia diskomfortą ar stresą. Tačiau tai nėra pagrindas priteisti neturtinę žalą. Be to, pareiškėjas nepateikė objektyvių įrodymų, nedetalizavo aplinkybių, dėl kurių patyrė tariamą neturtinę žalą, skundą grindė abstrakčiais teiginiais, nenurodė, kuo grindžiamas žalos dydis ir kaip jis apskaičiuotas. Atsakovo nuomone, pareiškėjas kreipėsi į teismą galimai siekdamas turtinės naudos, tačiau neįrodė, kad patyrė skunde nurodytus išgyvenimus, fizinius nepatogumus, papildomą diskomfortą bei gyvenimo kokybės pablogėjimą.

Dėl neturtinės žalos atlyginimo išraiškos pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.138 straipsnyje pateiktame nebaigtiniame sąrašė įtvirtinta net keletas galimų asmens teisių gynimo būdų. To paties straipsnio 8 punkte numatyta, kad asmens teisės teismas gina ir kitais įstatymų numatytais būdais. Europos Žmogaus Teisių Teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą pažymėjo, jog pažeidimo fakto pripažinimas taip pat yra asmens pažeistų teisių gynybos būdas, kuris yra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą. Neturtinė žala priteisiama konkrečiu atveju nustačius, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimas byloje M. v. Lietuva, pareiškimo Nr. 53161/1999; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. balandžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-619/2008). Atsakovas taip pat prašo teismo sprendžiant neturtinės žalos priteisimo pareiškėjui klausimą atsižvelgti į tai, kas aukščiau išdėstyta, bei, kad įstaiga pagal galimybes siekė įgyvendinti galiojančius teisės aktus ir nebuvo neigiamo veikimo, nukreipto išimtinai prieš pareiškėją, pareiškėjo laikymas teisės aktų neatitinkančiomis sąlygomis buvo su pertraukomis ir tik periodinis, neigiamas veikimas buvo mažareikšmis ir nesukėlęs ilgalaikių neigiamų pasekmių. Prašo pareiškėjo skundą dėl neturtinės žalos atlyginimo atmesti kaip nepagrįstą.

Pareiškėjo V. M. skundas tenkintinas iš dalies.

Nagrinėjamoje byloje pareiškėjas pareiškė reikalavimą dėl neturtinės žalos priteisimo, kuri, jo nuomone, buvo padaryta Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, neteisėtais veiksmais.

Teismas pažymi, kad valstybės ir savivaldybės pareiga atlyginti žalą (viešojoje civilinėje atsakomybėje), pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir LR CK) 6.271 straipsnio nuostatas, kyla dėl valstybės ir savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, nepriklausomai nuo konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Civilinei atsakomybei atsirasti paprastai yra būtinos keturios sąlygos: 1) neteisėti veiksmai (LR CK 6.246 straipsnis); 2)

priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos (LR CK6.247 straipsnis); 3) teisės pažeidėjo kaltė (LR CK 6. 248 straipsnis); 4) teisės pažeidimu padaryta žala (LR CK6.249straipsnis), tačiau LR CK6.271 straipsnyje numatyta viešoji atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Vadinasi, reikalavimas dėl žalos atlyginimo (tiek turtinės, tiek ir neturtinės) gali būti patenkinamas nustačius visumą viešosios civilinės atsakomybės sąlygų: pareiškėjo nurodytos valdžios institucijos (nagrinėjamu atveju Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus) neteisėtus veiksmus, žalos pareiškėjui padarymo faktą ir priežastinį ryšį tarp valdžios institucijos neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos. Nenustačius bent vienos iš minimų viešosios civilinės atsakomybės sąlygų, valstybei ar savivaldybei, pagal LR CK6.271 straipsnį, nekyla turtinė prievolė atlyginti žalą.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2008 m. balandžio 16 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-619/2008 nurodė, kad valstybės valdžios institucijų pareigūnų aktais padaryta neteisėta veika LR CK 6.271 straipsnio taikymo prasme gali pasireikšti ne tik nacionalinių teisės aktų, bet ir tarptautinių teisės aktų nesilaikymu. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimas taip pat gali būti pagrindas valstybės civilinei atsakomybei atsirasti. Šiuo atveju vertintina ar atsakovė nepažeidė ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 3 straipsnio.

Konvencijos 3 straipsnis nustato, kad niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas. Šioje teisės normoje yra įtvirtintas absoliutaus pobūdžio imperatyvas, kuris draudžia kankinti žmogų, nežmoniškai su juo elgtis ar žeminti jo orumą, nepriklausomai nuo aplinkybių ar nukentėjusiojo asmens *elgesio* (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2000 m. balandžio 6 d. sprendimas byloje *Labita prieš Italiją*, pareiškimo Nr. 26722/95).

Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje paprastai atsižvelgia į kalinimo trukmę, kalinčio asmens emocinę ir fizinę būseną, kalinčio asmens amžių, lytį ir sveikatą, kalinio galimybę laisvai judėti įkalinimo įstaigos teritorijoje, kalinčio asmens galimybę mankštintis, pasivaikščioti lauke, kameros apšvietimą ir ventiliaciją, ar kameroje yra tualetas, ar jis atskirtas pertvara ir kt. Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat yra išaiškinęs, kad tik pasiekęs minimalų žiaurumo laipsnį netinkamas elgesys patenka į Konvencijos 3 straipsnio veikimo sferą. Šio minimalaus žiaurumo laipsnio vertinimas yra reliatyvus; jis priklauso nuo visų bylos aplinkybių, pvz., elgesio trukmės, jo pasekmių fizinei bei dvasinei būklei ir – tam tikrais atvejais – nuo nukentėjusiojo lyties, amžiaus bei sveikatos būklės. Be to, vertindamas, ar elgesys yra „žeminantis orumą“ 3 straipsnio prasme, Europos Žmogaus Teisių Teismas atsižvelgia į tai, ar juo siekiama pažeminti ir sumenkinti tam tikrą asmenį ir ar pasekmių prasme jis nepalankiai paveikė jo ar jos asmenybę su 3 straipsniu nesuderinamu būdu. Tačiau netgi tokio tikslo nebuvimas nepadaro neįmanoma, kad bus pripažintas 3 straipsnio pažeidimas. Konvencijos 3 straipsnio nuostata įpareigoja valstybę užtikrinti, kad asmens kalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad šios priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai kalinimui būdingą kentėjimo laipsnį, ir kad, atsižvelgiant į praktinius su įkalinimu susijusius poreikius, būtų adekvačiai užtikrinama jo sveikata ir gerovė (Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas byloje *V. prieš Lietuvą*).

Šiaulių tardymo izoliatoriaus nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. 168, 2 punkte nustatyta, kad Šiaulių tardymo izoliatorius savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, teisingumo ministro, Kalėjimų departamento direktoriaus įsakymais, kitais teisės aktais ir šiais nuostatais. Šių nuostatų 12.3 punkte nurodyta, kad viena iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracijos funkcijų yra užtikrinti suimtųjų ir nuteistųjų komunalines ir buitines sąlygas, nežeminančias žmogaus orumo ir atitinkančias Lietuvos higienos normas.

Dėl kamerų, kuriose buvo laikomas pareiškėjas, plotų

Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos 2010 m. gegužės 11 d. įsakymo Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“, galiojančio nuo 2010-05-14, 1.3.1 p. nustatyta, jog vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m.

Byloje yra pateikta 2014 m. spalio 10 d. pažyma Nr. 69/06-4571 „Dėl V. M. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“ (18 b.l.), iš kurios matyti, kad pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių pirmą kartą buvo etapuotas 2012-05-09 ir laikotarpiu iki 2013-01-25 buvo laikomas įvairius periodus. Pareiškėjas buvo laikomas kameroje Nr.46, 22, 57, 20, 102, 67, kurių plotai nuo 16,63 kv. m iki 23,02 kv. m, jose buvo laikoma nuo 3 iki 10 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,87 kv. m iki 6,11 kv. m plotas. Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje per skundžiamą laikotarpį buvo laikomas iš viso 226 dienas. Iš šio laikotarpio 30 dienų pareiškėjas buvo laikomas kameroje Nr. 22, 57, 102, pažeidžiant nustatytą vienam asmeniui kameros ploto normą (vienam asmeniui tenkantis kameros plotas periodiškai svyravo nuo 2,25 kv. m iki 3,38 kv. m). Konstatuotina, kad šiuo laikotarpiu, kai pareiškėjas buvo laikomas sąlygomis, pažeidžiančiomis teisės aktais nustatytą kameros plotą vienam asmeniui, Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija pažeidė pareiškėjo subjektyvą teisę būti kalinamam kameroje, kurioje jam tektų ne mažiau nei 3,6 m² kameros ploto, t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus ši institucija ar jos darbuotojai privalėjo veikti. Tai, teismo nuomone, yra akivaizdus aukščiau paminėtų teisės aktų pažeidimas.

Iš pateiktos pažymos bei kitų byloje esančių įrodymų tiksliai nustatyti, kada ir kiek laiko pareiškėjas buvo laikomas 196 dienas atskirais periodais kameroje Nr. 46, 20, 102, 67, pažeidžiant nustatytas vienam asmeniui kameros ploto normas (vienam asmeniui tenkantis kameros plotas periodiškai svyravo nuo 1,87 kv. m iki 6,11 kv. m), nėra galimybių, tačiau tuo laikotarpiu, kai pareiškėjas buvo laikomas sąlygomis, pažeidžiančiomis teisės aktais nustatytą kameros plotą vienam asmeniui, Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija pažeidė pareiškėjo subjektyvą teisę būti kalinamam kameroje, kurioje jam tektų ne mažiau nei 3,6 m² kameros ploto, t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus ši institucija ar jos darbuotojai privalėjo veikti.

Dėl sąlygų kameroje, kuriose buvo laikomas pareiškėjas

Pareiškėjas savo skunde nurodo, jog kameroje šalta, drėgna, tamsu, prastas natūralus apšvietimas. Kameroje nėra ventiliacijos sistemos. Pareiškėjas buvo laikomas toje pačioje kameroje kartu su rūkančiais asmenimis.

Byloje nėra atsakovo pateiktų jokių Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimo aktų. Atsakovas savo atsiliepime nurodė, kad pareiškėjo kalinimo Šiaulių tardymo izoliatoriuje metu jo laikymo kameroje nebuvo atlikta sąlygų atitikimo higienos reikalavimams patikrinimų.

Nuo 2010 m. balandžio 11 d. įsigaliojusios Lietuvos higienos normos HN 73:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 14 p. numatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims draudžiama rūkyti laisvės atėmimo vietų gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, jeigu nerūkantieji būtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru.

Pažymėtina, kad pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad ginčui aktualiame metu kreipėsi į Šiaulių tardymo izoliatoriaus administraciją nurodydamas, jog yra nerūkantis ir prašo užtikrinti jo teisę būti laisvės atėmimo vietų gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, kuriose nerūkoma. Priešingai, pareiškėjas 2012 m. gegužės 9 d. savo prašyme Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui nurodo, kad yra rūkantis, todėl prašo jį paskirti į kamerą, kurioje laikomi rūkantys asmenys (16 b.l.). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo byloje yra pasisakęs, kad tuo atveju, kai pareiškėjas į administraciją su prašymu ar skundu dėl to, kad kameroje rūkoma, raštu nesikreipė, nėra jokio pagrindo spręsti, jog laisvės atėmimo vietos administracija nesiėmė reikiamų veiksmų,

kad būtų užtikrintas draudimas rūkyti gyvenamosiose ar kitose bendro naudojimo patalpose, dėl ko, laikydama pareiškėją kartu su šiose patalpose rūkančiais nuteistaisiais, būtų pažeidusi teisės aktų reikalavimus (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-442-1251/2013).

Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 24 p. nurodo, jog „gyvenamosios patalpos turi būti vėdinamos per langus, išskyrus tas patalpas, kuriose veikia mechaninė patalpų vėdinimo ar kondicionavimo sistema“. Taisyklių 2 p. nurodoma, kad šios taisyklės taikomos naujai statomiems, rekonstruojamiems ar kapitaliai remontuojamiems tardymo izoliatoriams. Veikiantiems tardymo izoliatoriams taikomi tik tie šių taisyklių reikalavimai, kurie nesusiję su patalpų rekonstrukcijos darbais. Taisyklių 14.10 p. numatyta, kad kameroje turi būti natūralus arba mechaninis vėdinimas. Šiaulių tardymo izoliatoriaus atsiliepime nurodyta, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus gyvenamosios kameros yra vėdinamos natūraliu būdu (per langus bei duris).

Teismas sutinka su atsakovo atsiliepime išsakyta nuomone, kad Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas ir įrengtas iki teisės aktų priėmimo ir įsigaliojimo, todėl nagrinėjamu atveju, analizuojant pareiškėjo laikymo įstaigoje sąlygas, taikytinos tik tos taisyklių nuostatos ir tie higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai susiję su pareiškėjo argumentais dėl atskiros oro šalinimo sistemos nebuvimo sanitarinėje patalpoje ar dėl nepakankamo dienos šviesos patekimo į kamerą, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais.

Pareiškėjas savo skunde konkrečiai dėl savo sveikatos problemų nepasisako, nurodo, kad dėl netinkamų laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygų jis patyrė dvasinius išgyvenimus, emocinę depresiją, pažeminimą, sumažėjo pasitikėjimas savimi. LR suėmimo vykdymo įstatymo 45 str. 1 d. numatyta, kad asmens sveikatos priežiūra tardymo izoliatoriuose organizuojama ir atliekama įstatymų nustatyta tvarka. Suimtiesiems turi būti užtikrintas tokios pat kokybės ir lygio gydymas kaip ir laisvėje esantiems asmenims. Įvertinus turimus rašytinius duomenis ginčui aktuali laikotarpiu (nuo 2012 m. gegužės 6 d. iki 2013 m. sausio 27 d.), pareiškėjo gydymo stacionaro istorijoje Nr. 13-A/2012/2781 (20–31 b.l.) padarytus įrašus bei atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas nenurodo konkrečių faktų, susijusių su galimu sveikatos sužalojimu, negalima konstatuoti, kad būtent dėl aukščiau nustatytų pažeidimų, Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (neveikimo) ginčui aktuali laikotarpiu buvo sužalota pareiškėjo sveikata.

Teismas, vadovaudamasis Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, pažymi, kad teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama, kaip reikalavimas detaliam atsakymui į kiekvieną argumentą (1994 m. balandžio 19 d. sprendimas byloje *vande Hurk v. Netherlands*).

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog byloje nustatytas atsakovo veiksmų neteisėtumas dėl pareiškėjo apgyvendinimo perpildytose kameroje kaip viena iš civilinės atsakomybės būtinų sąlygų. Tačiau pažymėtina, kad siekiant nustatyti, ar atsakovui dėl neteisėtų veiksmų atlikimo kyla civilinė atsakomybė, būtina įvertinti, ar pareiškėjui dėl šių neteisėtų veiksmų kilo pasekmės, t. y. neturtinė žala, taip pat ar tarp paminėtų veiksmų ir kilusių pasekmių yra priežastinis ryšys.

LR CK 6.250 straipsnio 1 dalis numato, kad neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais.

Teismas daro išvadą, jog yra neabejotina, kad dėl apgyvendinimo perpildytose kalnimo kameroje pareiškėjas galėjo patirti papildomų neigiamų dvasinių išgyvenimų ir fizinių nepatogumų, papildomą diskomfortą, teisės aktais garantuotos minimalios gyvenimo kokybės pablogėjimą, kurių jis nebūtų patyręs, jei jis būtų buvęs laikomas teisės aktų nustatytais sąlygomis.

Apskaičiuodamas neturtinės žalos dydį, t. y. įvertinęs pareiškėjo patirtus neigiamus dvasinius išgyvenimus pinigais, įvertinęs turimų įrodymų visetą, remdamasis teismų praktikoje taikytiniais neturtinės žalos vertinimo kriterijais, atsižvelgdamas į pažeidimo trukmę (galimai apie 128 dienas, t. y. nuo 30 dienų iki 226 dienų), vertybes, kurioms daromas pažeidimas kėlė grėsmę, Lietuvoje egzistuojančias ekonomines darbo užmokesčio bei pragyvenimo sąlygas, remdamasis teismų praktikoje taikytiniais neturtinės žalos vertinimo kriterijais (pvz., LVAT 2013 m. spalio 30 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1194/2013 už 723 dienas priteista 2000 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2013 m. lapkričio 25 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1860/2013 už 169 dienas priteista 550 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2013 m. gruodžio 30 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2373/2013 už 107 dienas priteista 500 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2014 m. birželio 19 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-275/2014 už 330 dienų priteista 6600 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2014 m. rugpjūčio 18 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-793/2014, kai 232 dienas laikymo sąlygos neatitiko reikalavimų bei 113 dienų tik iš dalies atitiko, priteista 5900 Lt neturtinės žalos atlyginimui), teismas sprendžia, kad už apgyvendinimą perpildytose kalnimo kamerosose bei kitus anksčiau nurodytus pažeidimus priteistina 2500 Lt suma neturtinei žalai atlyginti. Taigi pareiškėjo reikalavimas dėl 30000 Lt neturtinės žalos priteisimo tenkintinas iš dalies ir pareiškėjui priteistina iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, 2500 Lt neturtinei žalai atlyginti.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 dalies 5 punktu, teismas

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo V. M. skundą tenkinti iš dalies.

Priteisti pareiškėjui V. M. 2500 Lt (du tūkstančius penkis šimtus litų) /724,305Eur (septyni šimtai dvidešimt keturi Eur 05 ct) neturtinės žalos atlyginimui iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus.

Sprendimas per 14 dienų nuo sprendimo paskelbimo gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui tiesiogiai arba per šį teismą.

Teisėjas Virginijus Stankevičius